

Savner biografiene

Klassekampen - 23.11.2010 - Side: 18

I kveld deles årets Bragepris for sakprosa ut, uten biografier blant de nominerte. - For smalt utvalg, mener professor Kjell Lars Berge.

AV SANDRA LILLEBØ (TEKST) OG TOM HENNING BRATLIE (FOTO)

Tore Rems biografi om Jens Bjørneboe. Espen Søbeyes biografi om Johan Scharffenberg. Espen Haavardsholms bok om Ola Bauer, og biografier om Kristofer Uppdal og Bjørnstjerne Bjørnson.

Ingen av disse kommer til å bli annonsert som årets vinner av Brageprisen i klassen for sakprosa, når den deles ut i kveld. I stedet er sannsynligheten stor for at en journalistisk skrevet sakprosbok kommer til å vinne. Årets nominerte er Morten A. Strøksnes' «Et mord i Kongo», Jon Gangdals «Jeg tenker nok du skjønner det sjøl», Willy Pedersens «En fremmed på benken» og Tone Huses «Tøyengata - et nyrikt stykke Norge».

- Smalt utvalg

For smalt, mener Kjell Lars Berge, professor i tekstvitenskap ved Universitetet i Oslo. Fredag skrev han en kronikk i Morgenbladet hvor han kritiserte juryen for årets Bragepris for å tenke for smalt når de har valgt ut de nominerte bøkene. Noen av de nominerte utgivelsene har heller ikke de litterære kvalitetene man kan forvente av en nominert til en slik pris, mener Berge.

I stedet for enkelte av de journalistisk orienterte utgivelsene, mener Berge juryen heller burde se til noen av de store biografiene av året - som Tore Rems Bjørneboe-biografi. Men aller helst burde de makte å sette pris på den essayistiske tradisjonen framfostret i nynorskmiljøet, mener han.

- Jon Hellesnes har utviklet en essayistikk som er helt unik i Norge. Når han er aktuell med en ny, god essaysamling, synes jeg rett og slett at juryen har gjort en pussig forbigåelse.

- Er prioriteringen av den journalistisk sakprosaen på bekostning av essayistikken uttrykk for en generell tendens, eller er det bare Bragejuryen som trekker i den retningen?

- Det er jeg litt usikker på. Jeg synes at Bragejuryen historisk sett har vært relativt flink, men den har nok blitt suksessivt innsnevret. Spekteret av nominasjoner var rikere før.

Hvis Brageprisen har ambisjoner om å bli viktigere som premissleverandør i sakprosaebatten, må det stilles strengere krav til nominasjonen, mener Berge.

- Alternativet er at det opprettes en egen sakprosapris. Det har vært diskutert i NFF tidligere, og jeg er ganske sikker på at det er folk som snakker om det også nå.

Berge var tidligere leder i Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF), og var en av dem som jobbet for å få på plass en innkjøpsordning for sakprosa.

- Det var ikke først og fremst for å pleie forfatterne, men for å sikre at offentligheten kan ha tillit til at norsk sakprosa holder mål. Nå er forlagene er avhengig av å få et kvalitetsstempel på bøkene de gir ut for å komme inn under innkjøpsordningen, vil de også ta jobben sin mer alvorlig. Det har de ikke alltid gjort, sier han.

- Kunne vært flere

Aslak Nore er forlagsredaktør i Gyldendal, og står bak en av årets nominerte bøker, Morten Strøksnes' «Et mord i Kongo». Selv om Nore på

ingen måte deler Berges dom over Brageprisen, er han enig i at mye tyder på at de tunge, litterære biografiene har fått en langt svakere stilling enn de hadde tidligere.

- Journalistiske bøker vinner terreng, enten man liker det eller ikke. Nå er jeg inhabil hva angår årets nominasjoner, men jeg mener faktisk at enda flere journalistisk skrevne bøker kunne vært nominert. Da tenker jeg blant annet på Ivo de Figueiredos bok «Mysteriet Ingeborg Køber», og på Odd Karsten Tveits bok fra Libanon.

Blant Brageprisvinnerne i klassen for sakprosa de senere årene, er det bare Bent Sofus Tranøys «Markedets makt over sinnene» som ikke er journalistisk. Men man kan like gjerne si at det skyldes at den journalistisk orienterte sakprosaen er blitt veldig mye bedre, enn at sakprosaen som sådan er blitt dårligere, mener Nore.

- Jeg som jobber i denne sjangeren, ser at blant annet dokumentarisk kriminallitteratur - såkalt true crime - har fått gjennomslag. På sitt beste er dette bøker som kombinerer velskrevet spenning med interessante analyser av samtiden. Folk får bare fortsette å lese biografier hvis de er interessert i det - men jeg ser at det har skjedd en drastisk endring i den fortellende litterære sakprosaen. Kanskje har den rett og slett utkonkurrert biografiene på en del premisser. Det er ikke umulig å skrive en god biografi som også får gjennomslag i offentligheten, men det kan nok se ut som det er blitt vanskeligere, sier han.

o

Bildetekst: mangelfullt: Bragejuryen burde maktet å sette pris på den essayistiske tradisjonen framfostret i nynorskmiljøet, mener professor Kjell Lars Berge. Karianne Bjellås Gilje

©Klassekampen